

Ραδιοφωνική έκπομπή διά τήν 27 ην
Μ α ῖ ο υ, 1973, ἡμέραν Κ Υ Ρ Ι Α -
Κ Η Ν καί ὥραν 20.05' - 20.035 .

219

Τήν ἐκμπήν παρουσιάζουν ὁ ΚΩΣΤΑΣ
ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ καί ὁ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΙΑΝΝΟΥ -
ΚΑΚΗΣ. Τραγουδοῦ ἡ ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ .

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ζέστη ἔπιασε, ἀγαπητέ μου Δημήτρη, ζέστη πρώιμη, νωρίς νωρίς
ἂν λογαριάσωμε ὅτι ἀκόμη δέν τελείωσε ὁ Μάης
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πρέπει νά ξέρης Γιάγκο, ὅτι τό ἀθηναϊκό κλῆμα ἦτανε πάντα
παλαβό καί ὅτι μιά φορά, φύρω στά 1895 πού εἶχε πιάσει μιά
τέτοια ζέστη ἀπό τόν Ἀπρίλιο, ὁ παληός ἐκεῖνος τραγουδιστής
καί συνθέτης τραγουδιῶν Νικόλαος Κόκκινος, θέλησε νά δώση
μιά παρηγοριά στούς ἀθηναίους γιά τήν πρώιμη ζέστη κι' ἔγρα-
ψε ἕνα τραγοῦδι παρηγοριᾶς νά ποῦμε...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τραγοῦδι παρηγοριᾶς ; Δηλαδή ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἕνα τραγοῦδι πού ^ὁπρῶτος του στίχος ἦτανε : Θά ἔρθῃ ὁ Μά-
ης μέ δροσιές...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Αὐτό ἐσήμαινε ὅτι συχνά ὁ Μάιος ἦτανε πιό δροσερός ἀπό τόν
Ἀπρίλη. Ὅμως ἐκεῖνο πού θά ἤθελα νά μάθω, εἶναι πῶς ἀντι-
δρούσανε οἱ παλαιοί ἀθηναῖοι στήν ζέστη, ὅταν μάλιστα ἐμφανι-
ζότανε τόσο ἀπροσδόκητα νωρίς.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἄ τούς κακόμοιρους τούς παληούς ἀθηναίους. Δέν εἶχανε τρό-
πο ν' ἀντιδράσουνε στήν μεγάλη ζέστη. Σήμερα βέβαια, κυκλοφο-
ροῦνε μέ τά κοντομάνικα πουκάμισά τους, μά τότε πενήντα ἐξήν-
τα χρόνια πρίν, ἐθεωρεῖτο ἔγκλημα καθοσιώσεως νά βγῆ ἕνας
συμπολίτης στ ὕς δρόμους, ὅι μέ κοντομάνικο πουκάμισο,
ἀλλά ἔστω καί χωρίς σακάκι.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Φαντάζομαι τί θά τραβούσανε οί καημένοι οί παλαιοί άθηναίοι άφοϋ όχι μόνο τά σαλιάκια δέν προούσανε νά βγάλουν, μά οϋτε καί τά σιληρά τους κολλάρα.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τά σιληρά κολλάρα... πού τά θυμήθηκες Γιάγιο, τά ψηλά σιληρά κολλάρα πού κρατούσανε τόν λαιμό φυλακισμένο ; Καί ίδρωνε ό φουκαρᾶς ό λαιμός, μούσκευε τό κολλάρο, τό λέρωνε μέ τόν ιδρώτα καί τό έκανε άπαίσιο στήν θεά... Καί νά σιεφθῆς ότι τά μαλακά κολλάρα, μόνο γύρω στά 1918 μέ 1920, δηλαδή έδω καί πενήντα χρόνια περίπου έκαναν τήν εμφάνισί τους, πού έθεωρήθημε σάν πολύ άνακουφιστική άνδρική μόδα.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί τό κυριώτερο ήτανε ότι άυτήν τήν μόδα του μαλακού κολλάρου τήν χρησιμοποιούσανε καί τήν εφαρμόζανε οί εύπορώτερες κοινωνικές τάξεις. Δέν τολμούσε νά πάη ό δημόσιος υπάλληλος στήν ύπηρεσία του μέ μαλακό κολλάρο, οϋτε ό τραπεζικός στήν Τράπεζα, οϋτε κανένας υπάλληλος νά εμφανισθῆ στό γραφεΐο του μέ μαλακό κολλάρο. Τό μαλακό κολλάρο καί τά μαλακά μανικέτια θά έθεωροϋντο τότε σάν άπρέπεια καί άσέβεια εμφάνισης.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ετσι εΐναι. Βλέπεις ή άξιοπρέπεια τῆς άνδρικής εμφάνισης στηριζότανε όλη στήν κόλλα των μανικετιών καί του κολλάρου. Καί τό καλοκαΐρι, πρέπει νά ξέρης Γιάγιο, ότι πολλοί άθηναίοι εύποροι βέβαια, πήγαιναν στήν δουλειά τους τό πρωΐ καί εΐχανε στήν τσέπη τους άλλο ένα κολλάρο για άνταλλακτικό.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Ωστε αν τυχόν μούσκευε αυτό πού φορούσανε, νά μπορούσαν νά τό αλλάξουν για νά μήν χάσουν τήν άξιοπρέπεια τῆς εμφάνισης.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Η μόνη διευκόλυνσις πού εΐχανε οί άθηναίοι τόν καιρό τῆς ζέστης, ήτανε ή κατάργησις του γιλέκου. Αυτό επιτρεπότανε βέβαια καί έθεωρεΐτο μάλιστα σάν μεγάλη άνακούφισις νά φορᾶ ένας συμπολίτης τό σαλιάκι του χωρίς γιλέκο.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί σαλιάκι μάλιστα έλαφρό, από ύφασμα άλμπαγκᾶ, μαϋρο ή γκριζο... έντός από τά λινά κοστούμια καί τίς σετακροϋτες.

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα. Τά λευκά λινά κοστούμια καί ού σετακροϋτες πού-
τά φορούσανε μόνον οί εϋποροι άθηναίτοι. 'Ο πλούσιος άθη-
ναίος φαινότανε από μακρυά : Κοστούμι σετακροϋτα καί καπέλ-
λο παναμάς. Τό μεγαλύτερο όμως πρόβλημα για τήν 'Αθήνα
πού άρχιζε νά ζεσταίνεται μόλις έκανε τήν εμφάνισί της ή
κάφα, ήτανε τό παγωμένο νερό. Τέτοια πολυτέλεια δέν υπήρχε.
ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Δέν υπήρχε παγωμένο νερό ; Δέν μιλάω βέβαια για ήλεκτρικά
φυγεΐα πού άσφαλώς ήτανε τότε άγνωστα, μά φυγεΐα πάγου
υπήρχαν βέβαια.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ψυγεΐα πάγου υπήρχαν ~~βέβαια~~ άσφαλώς, μά δέν υπήρχε πάγος.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Δεν υπήρχε πάγος ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πάγος υπήρχε μά δέν έφτανε για τίς μέρες τής μεγάλης ζέστης
Σχεδόν μαζί μέ τό Πάσχα, άκουγότανε στους δρόμους ή γνωστή
φωνή : Πάγος, καθαρός ο πάγος... Μά οί άθηναίτες νοικοκυρές
δέν καταδεχόντουσαν νά πάρουνε πάγο τόσο νωρίς. Καλέ τί
νά τόν κάνω από τώρα τόν πάγο ; "Έχω τό κουμάρι μου πού
μού κάνει νεράκι παγωμένο .
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Όταν όμως άργότερα έσφιγγε ή ζέστη, γινότανε αίσθητή ή
ανάγκη του πάγου καί τότε φυσικά ή παραγωγή του πάγου δέν
έπεριοϋσε για τίς ανάγκες τής 'Αθήνας.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ποϋ νά φτάση. Τότε κάθε δουλικό τής 'Αθήνας, φρόντιζε νά τά-
χη καλά μέ τόν παγοπώλη τής γειτονιάς για νά 'χη τήν προτί-
μησί του : "Έλα καημένε 'Ανέστη, τί νά τό κάνω ένα τέταρτο ;
Δός μου μισή κολώνα νά δροσιστοϋμε λιγουλάκι... 'Εγώ σου
δίνω μισή κολώνα, έσύ τί μου 'δωσες για νά μέ δροσίης ;
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ 'Οπότε ο παγοπώλης θά είσέπραττε καί κανένα δροσιστικό φιλί
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καμμιά φορά όμως συνέβαινε καί τό αντίθετο.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τό αντίθετο ; Δηλαδή ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Στά 1932, τόν 'Ιούλιο, έποχή μεγάλης ζέστης, ένας νεαρός πα-
γοπώλης αυτοκτόνησε για μία σερβιτόρα ενός μπάρ...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Αυτόκτόνησε ; 'Αλήθεια ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Αυτό συνέβη τόν 'Ιούλιο 1932 κι' ἔχομε ἕνα ντοκουμέντο γι' αὐτό ἕνα ἔμμετρο ἐπίγραμμα, σέ ἀθηναϊκὴ ἔφημερίδα τῆς ἐποχῆς αὐτῆς. Στό δίνω νά τό διαβάσης.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Γιά δόσε μου'το... (Διαβάσει)

'Εκεῖνος, ἦτο παγοπώλης νεαρῶς,
ἐκείνη πάλι, νεαρά γιαρσόνα... Κι' ὅμως,
μέσ' τήν καρδιά του ἕνας ἔρως φλογερός
τόν π ά γ ο ν ἔλειωσε συντόμως.
Μά ὅταν εἶδε πῶς τό πῦρ τοῦ ἔρωτος, παμφάγον
τοῦ τραγε τό βαλάντιον κι' ὀκτώ κολῶνες π ά γ ο ν
ἡ μ ε ρ η σ ί ω ς,
ὁ τάλας, ἐμειδίασεν ὀλίγον ἀπαισίως
καί μετά σκέψιν πα γ ε ρ ά ν, ὁ νέος ηυκοκτόνει
μέ τοῦ π ά γ ο υ τό πριόνι.

'Η δέ γιαρσόνα, ἐλυπήθηκε πολύ
τῆς ἦρθε σάν ζαλάδα
κι' ἐδάκρυσε τό βλέμμα της τό μάγον...
Κι' ἀπ' τό φυγεῖο παίρνοντα γεμάτη συστολή
πελάτου λεμονάδα,
ἄφησε, σάν μημόσυνο, δύο δάκρυα στόν π ά γ ο ν !...

Νά λοιπόν ἕνα ἀπροσδόκητο ντοκουμέντο πού μᾶς φανερώνει πολ-
λά πράγματα. Πρῶτον ὅτι στά 1932 δέν ὑπῆρχαν ἀκόμη ἠλεκτρι-
κᾶ φυγεῖα, οὔτε στά καταστήματα, ἀλλά φυγεῖα πάγου, δεύτε-
ρον ὅτι δέν ἤτανε μόνο τά δουλικά πού κἀνανε πῶς ἐρωτεύον-
ται τούς παγοπῶλες γιά νά 'χουνε τήν προτίμησί τους, μά
καί οὐ παγοπῶλες ἐρωτεόντουσαν τίς κοπέλλες καί τρίτον ὅτι
ἡ δημοσιογραφική σάτυρα, δέν ἐδίσταζε νά εἰρωνευθῆ οὔτε
τά τραγικᾶ γεγονότα, ὅπως μίαν αὐτοκτονία.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ἐχεις ἀπόλυτα δίκαιο. Ὁ παληός ἀθηναϊκός ρομαντισμός ἐξα-
κολουθοῦσε νά ὑπάρχη ἀκόμη καί γι' αὐτό βλέπομε ὅτι ~~ἐξακολούθησε~~
παλαιᾶ τραγούδια, ἐξακολουθοῦσαν νά λέγωνται πότε πότε

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) "Αν ποτέ κοιμηθής...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Όπως ἄς ξαναγυρίσωμε στό νερό. "Ήτανε πραγματικό πρόβλημα τό ζήτημα τοῦ παγωμένου νεροῦ. Δυό φωνές κυριαρχοῦσαν στίς ἀθηναϊκές γειτονιές ὅταν ἔπιανε ἡ μεγάλη ζέστη : Πάγος, καθαρός ὁ πάγος ἢ μία φωνή καί ἡ ἄλλη : Κανάτια, αἰγινίτικα κανάτια.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Αὐτό τό ἔχω ἀκούσει κι' ἐγώ. Μά γιατί τά αἰγινίτικα κανάτια εἶχανε ἰδιαίτερη φήμη :
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Φαίνεται ὅτι στήν Αἴγινα, ὑπῆρχε ἓνα χῶμα πιό πορῶδες καί τά κανάτια μέ αὐτό τό χῶμα, ἐδρόσιζαν περισσότερο τό νερό. Μάλιστα θυμᾶμαι πολύ καλά ὅτι τ'ἄφηναν στό ὑπαίθρο, σέ κάποιο μπαλιόνη ἢ ἔξω ἀπό ἓνα παράθυρο, στό πεζούλι, τυλιγμένα μ' ἓνα βρεγμένο πανί καί τό νερό γινότανε πραγματικά δροσερό.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μά καί στήν Ἀθήνα, ὑπῆρχε μιᾶ συνοικία ὅπου κατασκευάζανε κανάτια καί γενιᾶ πῆλινα δοχεῖα, στάμνες, πιθάκια, κιούπια κι' ἡ συνοικία αὐτή, ἐκράτησε τό ὄνομά της καί λέγεται ἀκόμη καί σήμερα : Πιθαράδικα.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναί. Ἀκόμη καί σήμερα ὅλη αὐτή ἡ περιοχή, πρὸς τήν βορειοανατολική πλευρά τῆς λεωφόρου Ἀλεξάνδρας λέγεται Πιθαράδικα ἢ Πιθαράκια. Φαίνεται ὅτι φτιάνανε κανάτια κι' ἐκεῖ μά δέν εἶχανε τήν φήμη τῶν κανατιῶν τῆς Αἰγίνης πού ἦτανε ὀνομαστά. Σκέφου ὅτι ὑπῆρχαν μικρά καράβια πού δέν ἔκαναν τίποτε ἄλλο παρα να μεταφέρουν στόν Πειραιᾶ κανάτια ἀπό τήν Αἴγινα.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Εἶχασες ὅμως τίς γυάλινες παγωνιέρες, πού ἦτανε ντυμένες μέ φάθα γύρω γύρω καί εἶχανε ἓνα βαθούλωμα ὅπου ἔμπαινε ὁ πάγος. Αὐτές νομίζω ὅτι κάνανε πραγματικά παγωμένο νερό.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ήτανε ὅμως ἄχρηστες ὅταν δέν ὑπῆρχε πάγος, πράγμα πού συνέβαινε πολύ συχνά. Καί πολλές φορές καὶ ~~ταῦτα~~ οὔσε νά πουλιέται ὁ πάγος μέ μαύρη ἀγορά, γεγονός πού δημιουργοῦσε ἐπεισόδια

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μά για στάσου, υπήρχε τότε ο δρόμος της μαύρης αγοράς ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι βέβαια. ~~Θύε~~ Μαύρη αγορά ξέρανε τότε οι άθηναίοι, ~~θύε τό σύγχρονο παπέλλο~~. Ξέρεις πώς αποκαλούσανε τότε τόν πάγο πού πουλιότανε μέ υπερτίμησι καί κρυφά ; Πάγο της νυκτός.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καταλαβαίνω ή μάλλον νομίζω ότι αρχίζω νά καταλαβαίνω. Αύτός ο πάγος πού πουλιότανε ~~επρόκειτο από κρυφά~~ μέ υπερτίμησι θά τόν πήγαινε στά σπίτια ο παγοπώλης κρυφά καί νύχτα.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ακριβώς. Κρυφά καί νύχτα γι' αυτό λεγότανε πάγος νυκτός. Φυσικά όλη αυτή ή ιστορία δέν γλύτωσε από τήν σάτυρα τίς επιθεωρήσεις της εποχής καί σέ κάποιο θέατρο τραγουδούσανε Μαύρη εΐναι ή νύχτα στά βουνά - καί μέσα στήν 'Αθήνα - όποθ κρυφά καί σιοτεινά - πάγος πουλιέται όχι φηνά - μέ πονηρή κομπίνα... Οί κλέφτες ξεσπαθώνουν, ξεσπαθώνουν κι' οί άθηναίοι πληρώνουν καί πλρώνουν !

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Δηλαδή, ήτανε πολυ δύσκολη ή ζωή στήν παλιά 'Αθήνα.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Εμεΐς, σήμερα μέ τίς άνέσεις πού έχομε, τήν βλέπομε δύσκολη. Τίτε όμως ήτανε συνηθισμένη για όλους.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τίς νύχτες, πού πηγαίνανε οί άθηναίοι, όταν έκανε μεγάλη ζέστη ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Οί εύποροι, όπως είπαμε στό Φάληρο. 'Η φτωχή τάξις, έκανε τίς περόφημες άθηναϊκές βεγγέρες του πεζοδρομίου...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ναί, τίς βεγγέρες του πεζοδρομίου. Μιά οίκογένεια πού δέν είχε τήν εύχέρεια νά κατεβή στό Φάληρο για λίγη δροσιά, έβγαζε τίς καρέκλες του σπιτιού στό πεζοδρόμιο κι' έκει, μαζευτόντουσαν καί άλλοι γείτονες μέ τίς καρέκλες τους καί άρχιζε τό κουτσομπολιό καί ή σχετική συζήτησις.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναί, ένα άτέλειωτο κουβεντολόϊ πού άρχιζε πάντα στερεότυπα μέ τίς ίδιες λέξεις : Ζέστη άπόφε.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ζέστη ; Φρίνη, φρίνη...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί λέει τό 'Αστεροσκοπεῖο ὅτι αὐριο θά ἔχωμε μεγαλύτερη ζέστη ἀκόμα.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Θά μάς κάφη !...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ὅμως ἐκτός ἀπό τούς πλουσίους πού κατεβαίνανε στό Φάληρο γιά δροσιά, ἐκτός ἀπό τούς φτωχοὺς ἀθηναίους πού προσπαθοῦσα νά βροῦνε δροσιά στό πεζοδρόμιο, ὑπῆρχε ἄλλη μιά τάξις συμπολιτῶν, οἱ μισο-διανοούμενοι νά ποῦμε πού ἀνέβαινε γιά δροσιά στό καφενεδάκι τῆς Δεξαμενῆς.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μά βέβαια, τήν ξεχάσαμε τήν Δεξαμενή, τήν περίφημη Δεξαμενή γιά τήν ὁποία εἶχε γράψει ὁ σατυρικός Κωνσταντῖνος Σκόκος τό περίφημο ἐπίγραμμα του :

Δεξαμενή χωρίς νερό
γεμᾶτος λύπη σέ θωρῶ,
Δεξαμενή μου τόσο ἀγνή
γιατί 'σαι πάντοτε στεγνή
ἢ φτώχεια σου μέ συγκινεῖ
Δεξαμενή, Δεξαμενή...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ἦξεραν τί κάνανε οἱ ἀθηναῖοι πού ἀνεβαίνανε στό καφενεδάκι τῆς Δεξαμενῆς. Ἐμεῖς θά βρῖσκιανε ὅλους τούς λογοτέχνες καί δημοσιογράφους τῆς ἐποχῆς, μέ ἐπί κεφαλῆς τόν 'Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη, τόν Παῦλο Νιρβάνα, τόν 'Εμμανουήλ Ροῦδη, τόν Κωστή Παλαμᾶ, τόν Γεώργιο Δροσίνη, τούς δύο μεγάλους ζωγράφους τόν 'Ιακωβίδη καί τόν Ροῦλό, τόν Γρηγόριο Ξενόπουλο καί ἀρκετούς εὐθυμογράφους τόν Σουρῆ, τόν Σκόκο, τόν Πηγαδιώτη καί ἄλλους.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Αὐτοί μαζευόντουσαν κάθε βράδυ στήν Δεξαμενή ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ὁχι ὅλοι, μερικοὶ ὅμως κάθε βράδυ, ὅπως ὁ Παπαδιαμάντης καί ὁ νεαρός τότε ποιητής καί τυπογράφος Κώστας Κρυστάλλης

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί τί ἔκαναν στήν Δεξαμενή ὅλοι αὐτοί καί κάθε βράδυ ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κουβεντολοῦ καί ἄγιος ὁ θεός. Ἡ συζήτησις ἀρχιζε πάντα ἀπό τήν διεθνή κατάστασι. Ὁ Παπαδιαμάντης πού ἐδιάβαζε καί ἀγγλικές ἐφημερίδες ἀρχιζε πρῶτος : Ζοφερός ὁ διεθνῆς ὀρίζων.

Ὁ Κάϊζερ ἀνήγγειλε γυμνάσια τοῦ Γερμανικοῦ Στρατοῦ καί φυσικά ὁ Γάλλος Πρόεδρος Ἀρμάνδος Φαλλιέρ, ἀναγκάζεται κι' αὐτός νά ἐτοιμάσῃ μεγάλα γυμνάσια τοῦ Γαλλικοῦ Στρατοῦ...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ὡστε μέ τήν πολιτική διεθνή κατάστασι ἄρχιζε πάντα ἡ συζήτησις καί φυσικά, θά τήν διέκοπτε κάποια καντάδα πού θ' ἀκουγότανε ἀπό τήν ὁδόν Λυμβαητοῦ...

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Χίλιες φορές ἀγάπη μου...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μόλις ἀκουγότανε ἡ καντάδα, ἄλλαζε καί τό θέμα τῆς συζητήσεως. Φυσικά τήν ἀλλαγὴν τήν ἔδινε κάποιος ποιητής τῆς συντροφιάς, ὁ Πολέμης, ἡ ὁ Δροσίνης ἢ ὁ Παλαμᾶς.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Αὐτό τό βρίσκω πολύ φυσικό. Ἀκούγανε οἱ λογοτέχνες τοὺς στίχους τῆς καντάδας καί βρίσκανε ἀφορμὴ γιὰ νά τοὺς κρίνουν.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τό λές σάν νά ἦσουν μπροστά Γιάγκο.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μά πῶς ἦτανε δυνατόν νά μὴν θυμώσουν, νά μὴν ἐξαγριωθοῦν ποιταί σάν τόν Παλαμᾶ, τόν Δροσίνη, τόν Πολέμη ὅταν ἀκούγανε τά τραγούδια τῆς ἐποχῆς : Ὅταν τῆς νυκτός ἡ αὔρα, φιθυρίζει στάς ἰτέας, ἐνθυμοῦ τὰς τελευταίας, τῶν ἐρώτων μας στιγμᾶς... ἢ τήν ἄλλη καντάδα τοῦ Παράσχου :

Φεύγεις, φεύγεις νεότης καημένη
ὡσάν ρόδου περνᾶς εὐωδιά
σάν πουλί πού πετᾶ καί διαβαίνει
σάν ἐλπίδα ἀπό ἀνθρώπου καρδιά.
Ὡ, θά ἔλθῃ καιρός, συμφορά σου
πού θά ἰδῆς σέ καθρέπτην ἐμπρός
ἄσπρη τρίχα στά μαῦρα μαλλιᾶ
πρῶτον δῶρον πού στέλλει ὁ καιρός.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί μέ ἀφορμὴ τίς καντάδες καί τά τραγούδια τοῦ δρόμου ἄρχιζε ἡ φιλολογικὴ συζήτησις καί ἄναβε ὁ τρικούβετος καυγᾶς μεταξύ τῶν λογοτεχνῶν.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Δικαίως λοιπόν πηγαίνανε οἱ ἀθηναῖοι στό καφενεδάκι τῆς Δεξαμενῆς νά παρακολουθήσουν θεατρικὴ παράστασι δωρεάν...

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί, μέ τί ήθοποιούς, τόν Παλαμά, τόν Καριαβίτσα, τόν Νιρ-
βάνα, τόν Δροσίνη και άλλους τέτοιους. "Ομως πραγματική
δροσιά άρχισαν ν'άπολαμβάνουν οι άθηναίτοι τά καλοκαίρια
στά 1885...έδω κι'ένενήντα ~~επί~~ χρόνια σχεδόν...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Γιατί ; Τί συνέβη τότε ; "Αλλαξε ό καιρός ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι, αλλά έλειτούργησε ό σιδηρόδρομος 'Αθηνών Κηφισιάς
κι'έτσι οι άθηναίτοι, βρίσκανε άληθινή δροσιά στό καινούργιο
αυτό πτοάστιο τής 'Αθήνας. Τί έγινε μέ τόν σιδηρόδρομο τής
Κηφισιάς δέν περιγράφεται...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ 'Ο κεντρικός σταθμός τοϋ νέου σιδηροδρόμου ήτανε εκεί πού
αρχίζει ή όδός Τρίτης Σεπτεμβρίου, στην πλατεία Λαυρίου
πού λέμε ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι, ήτανε πολύ πιο μακριά. Στην πλατεία 'Αττικής, στην
όδόν Λιοσίων. Στίς 4 Φεβρουαρίου, πού ήτανε Καθαρή Δεσπέρα
έγιναν τά έγκαίνια του σιδηροδρόμου, τό πρώτο του, τό παρ-
θενικό του ταξίδι στην Κηφισιά. Καί όπως έτυχε νά είναι
γλυκός ό καιρός, ή 'Εταιρεία σταμάτησε νά εκδίδη είσιτήρια
άπό τό πρωϊ, γιατί είχανε έξαντληθει. Χιλιάδες κόσμου εί-
γανε συγκεντρωθει στην πλατεία 'Αττικής για νά παρακολουθή-
σουν τήν εκκίνηση τοϋ σιδηροδρόμου. Καί όσοι ήτανε τυχεροί
και βρέθησαν μέσα στά βαγόνια, ~~επείδη~~ κουνούσαν τά
μαντήλια τους μ'ένθουσιασμό πού θα βλέπανε τήν Αηφισιά
στην όποιαν δέν τολμούσανε νά πάνε μέ άμάξι γιατί κόστιζε
πολύ άκριβά.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Ετσι λοιπόν, άποκτήσανε καινούργια δροσιά οι άθηναίτοι τό
καλοκαίρι και άρχισαν νά σταματάνε οι βεγγέρες τοϋ πεζο-
δρομίου μέ τά στραγάλια και τόν πασατέμπο.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τόν όποιον πασατέμπο δέν τόν ήξεραν τότε μ'αυτό τό όνομα
μά τόν έλεγαν κολουθόσπορο φημένο.

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Σοβαρά ; Κολοκυθόσπορο φημένο ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναί, Έτσι τόν φωνάζανε στούς δρόμους οί πωληταί. Στραγάλια καί κολοκυθόσπορους φημένους.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί πότε άλλαξε τό όνομά του ό φημένος κολοκυθόσπορος ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Γύρω στά 1900. Ένας ίταλός φουναράς είχε ξεπέσει στήν 'Αθήνα καί μή έχοντα δουλειά νά κάνη, πουλούσε στραγάλια στούς δρόμους φωνάζοντας : Κολοκυτοσπόρο φημένο, πέρ πάσσα τέμπο
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πέρ πάσσα τέμπο, γιά νά ~~κουβ~~^{περνά} ή ώρα. Καί από τότε έμεινε ή νέα όνομασία τοϋ κολοκυθόσπορου.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Όμως νομίζω ότι μπορούμε νά διακόψωμε λίγο γιά νά θυμηθοϋμε κανένα νεώτερο τραγοϋδι. 'Η Κλειώ άς τό διαλέξη μόνη της.
- ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (Μέ συνοδεάα πιάνου) Νινόν - Νινέττα...
Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Νινόν Νινέττα... ένα τραγοϋδι πού παρατραγουδήθηκε στήν 'Αθήνα καί σ'όλη τήν 'Ελλάδα.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τραγοϋδι από τίς ,εγάλες διεθνείς έπιτυχίες. Όμως μιά καί μιλήσαμε γιά τήν Δεξαμενή καί τό φιλολοφικό της καφενεδάκι δέν πρέπει νά ξεχάσωμε ότι ή Δεξαμενή, είδε μεγάλες δόξες, πραγματικά μεγάλες όταν ό περ'φημος παραγκιοζοπαίκτης Μόλλας έστησε εκεί τόν παραγκιόζη του, πού τόν είχε πενήντα όλόκληρα χρόνια, νομίζω.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Έτσι είναι. 'Ο Μόλλας, 'Αντώνης Μόλλας λεγότανε, ήτανε μαθητής καί βοηθός ενός μεγάλου άλλου παραγκιοζοπαίκτη πού λεγότανε ~~Μίμαρος~~ Μίμαρος. Κι'αυτός ό Μίμαρος είχε βγάλει πολλούς μαθητάς, μά ό έπιφανέστερος άπ'όλους ήτανε ό Μόλλας πού είχε στήσει τό θεατράκι του στήν μικρή πλατεΐα τής Δεξαμενης. Είναι αδύνατον νά φαντασθής τί κόσμος ανέβαινε στήν Δεξαμενή γιά νά ίδη τίς παραστάσεις τοϋ Μόλλα μέ τό έντονο λαϊκό χρώμα καί τό πηγαίο του χιοϋμορ.

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Όταν λές ότι έπήγαινε πολύς κόσμος στον Καραγκιόζη του Μόλλα δέν αγνοείς βέβαια ότι δέν πήγαινε μόνο λαϊκός κόσμος - μά και ή ανώτερη τάξις, γιατί φαίνεται ότι διεσκέδαζε πραγματικά μέ τά αμόρφητα άστεϊα του Μόλλα...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Όταν όμως ήρχισε ν' άμεβαίνη πολύς κόσμος στην Δεξαμενή για τον Καραγκιόζη, οί δημοσιογράφοι και οί λογοτεχνες ήγκατέλειψαν τό καφενεδάκι τους όπου είχανε τόσα χρόνια στέκι και μετακομίσανε πιο πάνω, στο καφεθεϊτο τής οδου 'Ακαδημίας και 'Ασθληπιου " Μαύρος Γάτος " που ήγινε μέ τήν σειρά του κέντρον πάσης λογοτεχνίας μέ τους νεωτέρους ποιητάς και λογοτέχνες. 'Ενε τ' έσύχναζαν όλοι οί νεώτεροι, ο Δημοσθένης Βουτυράς ο διηγηματογράφος, ο ποιητής Ρώμος Φιλύρας, ο άλλος ποιητής από τον Πειραιά ο Δημητράκης ο Σύφωμος...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Δημητράκης Σύφωμος ; Ποιητής ; Πρώτη φορά τον άκούω.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναι, σου τον ανέφερα άφηρημένος μέ τό πραγματικό του όνομα ένω ήμεινε γνωστός μέ τό ψευδώνυμό του : Λάμπρος Πορφύρας.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Α, Λάμπρος Πορφύρας, μάλιστα.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ενεϊ μαζευότανε ο Καρυωτάκης ένεϊ και ή αγαπημένη του Μαρία Πολυδούρη, ή Λιλή 'Ιακωβίδου, ο Βελμύρας, ο Μπουφίδης, ο Σπαταλάς κι'ενα σωρό άλλοι. "Όμως για τό καφενεϊτο του Μαύρου Γάτου θά μιλήσωμε μιάν άλλη φορά, γιατί έχομε πολλά πολλά να θυμηθοϋμε.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Νά μήν ξεχάσωμε να μιλήσωμε και για τον Καραγκιόζη τής Δεξαμενης γιατί κι' αυτός ανήκει στην άθηναϊκή ιστορία... Για τήν ώρα άς θυμηθοϋμε και κανένα μεταγενέστερο τραγουδάκι για να τελειώσωμε τήν κουβέντα μας μελωδικά.
- ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Αυτός είναι ο έρωσ...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.